

Tartalom

A nemiség és szexualitás jelentősége a biológiában, az ember életében és a társadalomban. Férfi és nő különbözősége. (Nagy vonalakban. A részletekről lásd a 'Férfi és nő' témát.) Monogámia és poligámia. A férfi előnyös helyzete a társadalomban, a nemi különbségek tagadása és a nemi kérdés felvilágosult szemlélete és kezelése.

Megjegyzés

Ez, különösen a nemek közötti különbségeket és a társadalmi helyzetüket illetően egy igen jelentőségteljes, sokat vitatott és kimondottan „forró” téma – azaz sokan érzékenyek lehetnek rá. A félreértések elkerülése végett ezért ajánlott figyelmesen és alaposan elolvasni. A szöveg egyébként hosszú, de eléggé érthető. (Továbbá a végleges változatban várhatólag még át lesz szerkesztve, a társadalmi vonatkozások átkerülnek majd a fejezet végére.)

Az ember kétneműsége

(Azonosító: 049; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Nemek

Az ember kétneműsége

A szexualitás összetettsége

Homoszexualitás

Férfi és nő

Gyerek

Társas viszonyok

Emberi gondolkozás

Egyéniség

Egyebek

Társadalom

Egység

Program

Az ember élete

1. A nemiség és a szexualitás jelentősége	2	—
2. Nem és forma	3	
3. Monogámia – poligámia	5	1
3.1. Monogámia és poligámia az állatvilágban	6	
3.2. Monogámia és poligámia az embernél.....	6	—
4. Férfi és nő társadalmi helyzete	8	
4.1. A férfi előnyös helyzetének okai.....	8	2
4.2. A férfi előnyös helyzete általában.....	9	
4.3. A férfi előnye a piacon	10	
5. A nemi különbségek tagadása	11	—
6. A nemi kérdés felvilágosult szemlélete és kezelése	12	
6.1. A helyzet és a probléma.....	13	3
6.2. A megfelelő szemlélet.....	13	
6.3. A nemi kérdés felvilágosult kezelése.....	14	—

1. A nemiség és a szexualitás jelentősége

A túlélésnek két fő követelménye van: az önfenntartás és a fajfenntartás. Anélkül, hogy mindkettőre erős motivációkkal bírna, nem maradhat fenn egy faj. Az embernél **a fajfenntartásra több erős motiváció is irányul**, mint a szexuális vágy, a szerelem és az utódgondozási ösztön. Ezek, hasonlóan mondjuk az éhséghez, sok mindenre rá tudják vinni az embert, jóra és rosszra egyaránt.

A szexualitás és a nemiség többi jelensége több szinten illetve területen is nagy jelentőséggel bír:

1) Az ember életében

Azt nem kell sokat magyarázni, hogy a szex, a párkapcsolat és a család mennyire központi jelentőségű a legtöbb embernek.

Abból a szempontból is, hogy ezek alaposan képesek összefonódni az emberek egyéb irányú – mondjuk anyagi – érdekeivel. Lásd az 'Érzelmek és érdekek' témát.

2) A nemiség és szexualitás *közvetlen* jelentősége a társadalomban

Ez is eléggé nyilvánvaló, ha csak körülnézünk magunk körül, vagy ha a bennünket érintő ilyen jellegű hatásokat tekintjük.

Néhány konkrét szempont:

- Ahogyan a **társadalmi forma alkalmazkodik a biológiai formához, illetve támogatja azt**; így ahogyan a társadalom is ösztönzi a családalapítást és gyermekvállalást, vagyis a fajfenntartást. Lásd a 'A boldogság eredete és a forma hatalma' témában a társadalmi forma kompatibilitását a biológiával.
- Ahogyan a társadalom (általában persze biológiai alapon) egy **nemet és a neki megfelelő szerepet** rendel mindenkihez. Ahogyan meghatározza, hogy szexuális ügyekben mi a **normális és deviáns**, illetve, ahogyan kiemelt figyelmet szentel az utóbbi kategóriába tartozó eseteknek. Lásd ezeket a 'A szexualitás összetettsége' és a 'Férfi és nő' témákban, utóbbiban a nemi szerepeket bővebben. Lásd továbbá a 'Homoszexualitás' témát.
- Ahogyan a társadalom meghatározza a **nemi viszonyokat**, a férfiak és nők kapcsolatának alapvető szabályait (például, hogy megengedett-e a poligámia). Ahogyan a **család** azon túl, hogy az emberek együttélésének formája, társadalmi szerepet is betölt, **intézményesül**, és a legtöbb társadalom alapját adja. Lásd részletesebben a 'Párkapcsolat és szexualitás' témában.
- Ahogyan a legtöbb társadalomban a **szexuális vágyat különlegesként kezelik** a többi motivációhoz képest; például ahogyan elbújunk, amikor kielégítjük azt – ellentétben azzal, ahogy például eszünk. (Ez mondjuk nem feltétlenül egyedül a társadalomtól ered, lehet biológiai alapja is.) Másfelől a szex, a szerelem és a párkapcsolatok **kiemelten vonzzák a figyelmet**, ahogyan közel s távol mindenki arra kíváncsi, hogy ki, kivel, hogy van, és mit csinál. Az előbbiről lásd 'A szexualitás összetettsége', utóbbiról a 'Szerelem, szeretet, barátság' témában.
- Lásd továbbá alább a **férfiak és nők társadalmi helyzetének különbözőségét**.

3) A nemiség és szexualitás közvetett jelentősége a társadalomban

Azaz ezek a társadalmi élet sok egyéb területén is jelen vannak.

Úgy is, mint:

- Számos **nyelvben**, mint a dolgok neve.
- A **művészetben**, miképp az jelentős részben az említettek körül forog. (Amint a **bulvár** is.)
- A **gazdaságban**. Először is a nemek közötti **munkamegosztás** által. Másodsor azzal, hogy szexszel, szerelemmel vagy gyerekekkel **sok mindent el lehet adni**. Végül, a szexualitás jelentős lökést adhat bizonyos **új technológiáknak**, például ahogyan az internet vonzereje is nem kis részben a pornónak, a partnerkeresésnek és hasonlóknak köszönhető. A munkamegosztásról lásd alább, a többiről pedig a 'Párkapcsolat és szexualitás' téma 'A szexualitás ma' pontjában.

2. Nem és forma

Az (elvont) elmének eredendően nincs neme, nincsenek nemi tulajdonságai. Testünk biológiai neme a biológiai formánk része, és alapvetően a biológiai forma ruhazza fel az elmét is a nemnek megfelelő tulajdonságokkal. §

Vagyis például ha egy női testben lakó elme érzelmes és impulzív, fokozottan gondoskodó, vagy szeret öltözködni, az nagyrészt azért van, mert női formában létezik. Azért csak nagyrészt, mert bizonyos tulajdonságokhoz a nevelésen keresztül **a társadalom, a nevelés is jelentősen hozzájárulhat**, mondjuk, ahogyan a kislányoknak babát adnak a kezükbe; valamint lehetnek egyéni jellemzők is.

A való világban csupa biológiai, illetve gyakran társadalmi formában létező elmével találkozunk, melyekre e formák egyébként is jelentős hatást gyakorolnak, nemcsak a nemi tulajdonságokkal ruházzák fel őt. „**Elvont**” elme alatt az elmének az e hatásoktól mentes változatát értem. Ilyen nem biztos, hogy egyáltalán létezik, a legközelebb talán akkor járunk hozzá, ha elképzelünk egy elmével rendelkező, öntudatra ébredt számítógépet – aki nem szükségszerűen lenne se férfi se nő.

Hogy milyen előnyei vannak a szexuális szaporodásnak, a kétneműségnek, egyáltalán miért van az embernek neme, **lásd** ‘Az evolúció logikája’ témában. A forma által az elmére gyakorolt hatásokról lásd a ‘Forma’ fejezetet.

Végeredményben mindenesetre...

Az – átlagot tekintve – széleskörű és koránt sem elhanyagolható különbségek vannak férfiak és nők között, mind a testüket, mind az elméjüket tekintve.

Milyen különbségeket mutat az elméjük? Ilyen például az **érzékelésben** a nők jobb perifériás látása és szaglása β; a **motivációk** terén, hogy a férfiak elsősorban a nőkhöz vonzódnak, és viszont; valamint a **gondolkozást** illetően, hogy a férfiak inkább egy feladatra tudnak koncentrálni, míg a nők több mindenre képesek figyelni egyszerre, bár kevésbé elmélyülten. A férfiak és nők közötti különbségekről részletesen lásd a ‘Férfi és nő’ témát. Lásd továbbá a ‘Forma’ fejezet több témáját a formának az érzékekre, motivációkra és gondolkozásra gyakorolt hatásáról általában.

Azt, hogy az **„átlagot tekintve”** vannak meg az említett különbségek, egyrészt azért hangsúlyoztam, mert újabban a politikai korrektség jegyében az emberek hajlamosak inkább letagadni őket; másrészt pedig mert ezeket nem úgy kell érteni, hogy például minden férfi jobban tud koncentrálni egy adott feladatra, mint minden nő, hanem úgy, hogy a férfiak *általában* jobban képesek erre, de rendszerint van – akár jelentős számú – kivétel is.

Lásd ehhez ‘A csoportok problémáinak kezelése’ témában, hogy a különféle (köztük a nemi) **csoportok közötti különbségek** általában is **érzékeny terület**, és hogy **hogyan lehet a csoportokat helyesen jellemezni**. Lásd továbbá az

‘Ideológiák’ témában **az egyenlőség ideológiáját**, illetve a ‘Attitűd, sztereotípa, előítélet’ témában a **sztereotípiákat**.

A **férfiaknak és nőknek** különböző tulajdonságaik folytán a **képességeik is különböznek**, azaz különböző feladatokban teljesítenek jól.

A nőkből emberek iránti érzékük és gondoskodó hajlamuk folytán **például** jó óvónő, nővér, titkárnő vagy személyzetis válhat, míg a férfiakat absztrakt gondolkodásuk, számokhoz és tárgyakhoz való érzékük jó matematikussá, programozóvá vagy mérnökké teheti, de erősebb testalkatuk révén alkalmasabbak bányásznak vagy kőművesnek is. Fontos kiemelni, hogy ez megint csak az **átlagot tekintve** van így, tehát vannak olyan nők és férfiak is, akik az ellenkező nem területén teljesítenek jól. Fontos továbbá hozzátenni, hogy **számos olyan foglalkozás is van, melyben a férfiak és nők egyformán jók**, ha némileg eltérő stílusban is művelik őket. Jellemző példák az orvos, a tanár vagy a színész.

A képességek különbsége ily módon megnyitja az utat a **nemek szerinti specializáció és munkamegosztás** előtt, miáltal összességében hatékonyabbá válhat a munkavégzés. Elmondható még, hogy az evolúció során a túlélés fent említett két követelménye közül **a férfiak inkább a létfenntartáshoz, míg a nők a fajfenntartáshoz kapcsolódó képességekre tettek szert**: például, míg a férfi házat épít, addig a nő a gyerekekről gondoskodik könnyebben. (Azért lét- és nem önfenntartást írok, mert az előbbi a család létének fenntartását is jelenti. Továbbá, mint látható, a munkamegosztás családon belül is érvényesülhet.) A specializáció és munkamegosztás hasznairól általában lásd a ‘Specializáció és standardizáció’ témát.

A **nemi különbségek gyakran jól magyarázhatók, könnyen megérthetők evolúciós alapon**. Például egy nemi munkamegosztásra képes faj hatékonyabban képes elvégezni, ami a túléléshez, az evolúciós sikerhez kell: innen az előbb említett, ezt lehetővé tevő testi-lelki különbségek. Bővebben **lásd** a ‘Férfi és nő’ témában.

Mint az fentebb említettem...

Ami a társadalmi formát illeti, általában fontos része neki a nemiséghez kapcsolódó dolgok, szerepek, viszonyok meghatározása. Ezáltal és a hozzá társuló nyomásgyakorlás miatt **a nem korlátot is jelent** az ember számára: ha valami nem felel meg a neme alapján tőle elvártaknak, azt nem teheti meg, de legalábbis jelentős hátránya származhat belőle. **Probléma akkor van, amikor valakinek a vágyai, tulajdonságai nem felelnek meg a nemének**; nem szeret, vagy nem tud a tőle elvártaknak megfelelően viselkedni; mondjuk, amikor valaki férfi létére a férfiakat szereti.

Nemünk tehát egyfelől testi-lelki kereteket szab, másfelől korlátokat állít nekünk.

Bár **a korlátoknak megvan a pozitív oldaluk is**, amiről általánosságban ‘A szabadság motívuma’ témában lehet olvasni.

3. Monogámia – poligámia

Ma a legtöbb társadalom (névleg) monogám, és hajlamosak is lehetünk azt hinni, hogy ez valahol meg van írva, hogy ez csak így lehet. Mint látni fogjuk, ez nem igaz, bár mintha valamivel valóban több tényező mutatna a monogámia irányába.

A **monogámiának** megvannak a **hasznai**, például, hogy mindenkinek jut pár, vagy a tiszta családi viszonyok. Másfelől megvan az **ára** is, különösen, hogy mindenki csak egy párt választhat, ami elég gyakran feszültségekkel jár, nehéz választásokra kényszerít, titkolózással övezett félrelépésekre, a másik elhagyására ösztönöz.

3.1. Monogámia és poligámia az állatvilágban

A poligámiának számos jele van az állatvilágban.

Például:

- A nagy herék
- A hímek agresszivitása, illetve, hogy nagyobbak és színesebbek a nőstényeknél.
- A hímek mérsékelt hajlama az utódgondozásra
- Hogy a hímek később érnek nemileg, mint a nőstények. β

Belegondolva, nem túl nehéz megérteni, hogy ezek hogyan függnek össze a poligámiával. Érdemes még észrevenni, hogy e jellegzetességek **mérsékelt formában az embernél is megfigyelhetőek**, ami azt jelzi, hogy természetünk szerint nagyjából félúton vagyunk monogámia és poligámia között.

Talán nem meglepő, hogy **az állatok is félrelépnek**.

Más szavakkal az állatvilágban a szociális monogámia (vagyis hogy egy pár együtt neveli az utódait) gyakoribb, mint a szexuális (azaz, hogy csak egymással párzanak). **Jelentős különbségek** vannak továbbá **az egyes rendszertani csoportok között** a szociális monogámia arányára nézve: a madaraknál ez 90%, míg az emlősöknél mindössze 3%, bár a főemlősöknél 15%, a fajok számát tekintve.

Nem túl gyakori, de előfordul, hogy **egy fajon belül** az egyes egyedek különböző stratégiákat követnek a párválasztás terén, így **vannak közöttük monogámok és poligámok is**. Az emberre különösen jellemző ez. β (@@Ezt jó lenne, ha megerősítenétek + jó volna példa ilyen állatokra.)

3.2. Monogámia és poligámia az embernél

Az ember sem nem eredendően monogám, sem nem eredendően poligám. Sokkal inkább a társadalmi berendezkedésen, a kultúrán múlik az, hogy ebből a szempontból milyen gyakorlatot folytatunk.

És így **társadalomról-társadalomra gyakran igen eltérőt**. Meglepő lehet például, hogy a zsidó-keresztény elvek elterjedése előtt a társadalmak 80%-a poligám volt.

Melyek a kérdés legfontosabb tényezői?

1) A poligámia irányába ható tényezők

- A férfiak (hímek) poligámabb hajlama és viselkedése a szexuális szaporodás természete miatt. \$β (@@Korrekt így ez az egész?)

(Bár ez **nemcsak az emberre igaz**, azért szerepel itt, mert nagyon fontos az emberi monogámia-poligámia kialakulása szempontjából.)

A **hímeknek általában több partnerrel lehet dolguk**, több utódjuk lehet, mint a nőstényeknek, minthogy az utóbbiak hosszú időt töltenek azok világra hozásával, gondozásával, legalábbis az emlősök esetén.

Ez a lehetőség előnyhöz juttatja a poligám hímeket a monogámokkal szemben, akik, ha vannak is, jó eséllyel valaki más utódait gondozzák, így a poligámia hajlama terjed a hímek között. Másfelől korlátozottabb szaporodási kapacitásuk miatt **a poligám hajlamú nőstényeknek nem lesz feltétlenül több utódjuk**, mint a monogámoknak. Innen a nőstények monogámabb természete.

(Jellemzően tehát a nőstényeknek poligám „párjuk” van, ráadásul erős és agresszív, így tett szert ugyanis a háremre. Egy ilyen hím pedig valószínűleg nem nézi jó szemmel, ha a nőstényei félrelépnek, ami **egy újabb hatás lehet a nőstények monogámiájának irányába**. β)

- A férfi veszélyesebben élt a nőnél.

Hamarabb meghalhatott például háborúban vagy vadászat közben – ezért ösztönözve volt, hogy hamar és sokfelé elszórja a magját. (Amire már csak azért is megvolt a lehetősége, mert ugyanezért szép számmal voltak özvegyek.)

- Egyéb kulturális tényezők

Például, ahogyan a mohamedán vallás megengedi, hogy egy férfinak négy felesége legyen. β

2) A monogámia irányába ható tényezők

- A nők (nőstények) monogámabb hajlama és viselkedése.

Ahogyan az előbb leírtam. Lényeges, hogy a nők sem teljesen monogámok, csak a férfiakhoz képest azok.

- A hosszas és alapos gondoskodást igénylő embergyerekek.

Amihez egy nőnek igen jól jön egy férfi kitartó támogatása, illetve ami kiszzelektálja a poligám, utódjaik érdekeivel nem kellőképpen törődő szülők gényeit.

- Az apaági örökösödés

Mely sokféle jellemző (@@Ugye?), és azt jelenti, hogy azt, hogy ki melyik családhoz tartozik, honnan örököl, az apja személye határozza meg; az pedig sok poligám helyzetben bizonytalan volna, ami zűrzavarhoz, konfliktusokhoz vezetne.

- **Egyéb kulturális tényezők**

Például ahogyan a keresztény vallás támogatja, elvárja monogámiát.

Mint látható, mindkét irányba hatnak tényezők. A kialakuló helyzet így egy **egyensúlyi állapot** mind a hajlamok, mind a gyakorlat tekintetében.

4. Férfi és nő társadalmi helyzete

Hagyományosan általában, és **sok helyen** még ma is, **a férfi előnyösebb helyzetben van, mint a nő**. Az alábbiakban **először ez az állapotot mutatom be**. Lényeges, hogy ezzel **nem állítom, hogy mindez így volna helyes**, nem a férfi felsőbbrendűségét bizonygatom, csak a *helyzetet írom le*. Utána szerepel majd a helyzet által kiváltott új keletű társadalmi reakció, a nemi különbségek tagadása, melyet szintén zsákutcának tekintek, továbbá az, hogy akkor mi volna a teendő.

Itt érdemes továbbá említeni a **férfi és nő közötti kölcsönös meg nem értést**, mint a nemek közötti különbségek első következményét – melyhez az ember azon hajlama is hozzájárul, hogy szeret önmagából kiindulni. A meg nem értés sok feszültséget és konfliktust teremt, melyek elkerüléséhez, csillapításához nagyban hozzájárulhat a nemek közötti különbségek megismerése.

Melyhez ajánlom a már említett 'Férfi és nő' témát.

4.1. A férfi előnyös helyzetének okai

1) Nemi tulajdonságok

Például a férfiak nagyobb testi ereje, agresszívabb, versengőbb mentalitása, vagy az őket jellemző erősebb státusz és hatalom utáni vágy.

2) A nők elnyomása

Melynek **mértéke** társadalomról-társadalomra, illetve időben is **változó**, ám **sokfelé még napjainkban is tapasztalható**.

Példa rá, amikor a lányokat nem engedik tanulni, amikor a nők a családon belül háttérbe szorulnak, engedelmességre kényszerülnek, vagy azok a társadalmi szabályok, melyek értelmében sokáig nem szavazhattak, nem vezethettek autót, nem nyithattak bankszámlát, vagy, hogy csadort kell viselniük. Lásd még alább a nőkkel szembeni diszkriminációt. (@@Ami az autóvezetés és a bankszámlát illeti, ezek erősen rémlenek, de jó volna, ha megerősítenétek. Lehet, hogy ezek vannak még ma is? Olyan van még, ahol nem szavazhatnak a nők?)

Megjegyzendő, hogy **az elnyomás** nem csak azért rossz, mert a nők szenvednek tőle, de azért is, mert nem engedi érvényesülni a nők képességeit, tehetségét, ami másnak is árt, **társadalmi károkat is okoz**. (@@Van-e még másféle kára az elnyomásnak, amit itt kellene említeni?)

Az elnyomás néhány lényeges tulajdonsága:

- **Hozzájárul önmaga fenntartásához**, azáltal, hogy hagyománnyá válik, illetve hogy sokan ezek szerint élnek, és nehéz szembe menni az árral. (Visszacsatolás érvényesül tehát benne.)
- **Elnyomni** nemcsak rosszindulatúlag **lehet**, hanem gondoskodó módon, **paternalisztikusan is**. Ez azt jelenti, hogy a nőket gyerekként kezelik.

A nemi tulajdonságoknál említett **férfi jellemzőket** tekintve látható, hogy **a nők elnyomását nagyrészt azok teszik lehetővé, illetve e tulajdonságok ösztönzik is a férfiakat erre**. Ez azonban természetesen nem lehet kifogás, hiszen az elnyomás a nőknek súlyos hátrányokat okoz, továbbá a férfiaknak módjukban áll tudatosan kezelni ezeket a jellemzőiket. Amikor alább arról beszélek, hogy a fennálló helyzetet részben a természet okozza, hogy el kell fogadnunk magunkat és egymást olyanoknak, amilyenek vagyunk, az **semmiképpen sem jelenti** e kapcsolaton keresztül **az elnyomás elfogadását**.

4.2. A férfi előnyös helyzete általában

Ez több területen megmutatkozik:

1) **Abban, hogy a férfiak gyakorlati előnyökre tesznek szert.**

Például, amikor a családban túlnyomórészt az ő érdekeik érvényesülnek, amikor kihasználják a nőket, vagy ha igazságtalan módon ők kapják meg a jól fizető állásokat.

2) **A nyelvben is**

Például, hogy angolul a nőt *woman*-nak mondják, mintegy a férfi *man*-ból képezve. (@@Más példák?)

3) **A kultúrában is**

Például, ahogyan Évát állítólag Ádám bordájából teremtette az Isten. (@@Más példák?)

4) **Különbéle társadalmi konvenciókban**

Például, hogy a férfit nevezik családfőnek, hogy egy házaspár bemutatásakor a férfit veszik előre, aztán az apaági öröklésben, beleértve, hogy a családnevünket is az apánktól kapjuk vagy éppen, hogy a magyar személyi számban 1-es jelöli a férfit és 2-es a nőt.

A hasonlókra alapozva egyesek – helytelenül – felsőbbrendűnek, értékesebbnek tekintik a férfiakat.

Ami szintén **elősegíti a nők elnyomását**. Lásd alább kihangsúlyozva, hogy a nemek értéke egyenlő.

Az sem meglepő, hogy sok helyen többre értékeli a fiúgyermeket a lánynál.

Különösen, mert **ők viszik tovább a családot**, miközben a lányok kiházásítása igen megterhelő lehet. Hozzátehetjük még, hogy legalábbis a történelmi és történelem előtti időkben a társadalmak, törzsek, nemzetségek a veszélyesen élő férfiaktól szenvedtek hiányt, illetve a katonai erejüket is ők adták.

És az is érthető, hogy miért tartják sokan kiemelt erénynek a férfiasságot.

Ami egyébként **nem minden férfinak jó**; például mert azzal jár, hogy nagy bajnak számít, ha egy férfi nőies, (nagyobb, mintha egy nő férfias), valamint mert innen ered a férfi homoszexualitás és impotencia súlyosabb megítélése is. Lásd a 'Homoszexualitás' téma idevágó részletét.

4.3. A férfi előnye a piacon

Ennek néhány oka:

1) Számos, a (munkaerő) piaci sikert elősegítő tulajdonságban – átlagosan – jobbak a férfiak, mint a nők.

Mint amilyen az erő és állóképesség, a versenyszellem, a technikai érzék vagy a fókuszálás képessége.

2) A hierarchikus szervezetek, a bennük történő előmenetel jobban megfelel a férfi mentalitásnak.

Így a versenyszellemnek, a státusz- és hatalomváagnak. Mivel pedig nemcsak a gazdasági, de a legtöbb szervezet hierarchikus, a férfiak előnye a társadalom sokféle szférájában érvényesül, többek között a politikai és kulturális szervezetekben is.

3) A gyerekszülés és -nevelés kiveszi a nőket a munkából.

Ami egy munkáltató, szervezet szempontjából érthető módon nem a legelőnyösebb. (Mindazonáltal sokan hajlamosak elfelejteni, hogy a társadalom minőségi utánpótlása múlik rajta.)

Az eddigi három ok lényegében a nemi tulajdonságokhoz sorolható.

4) A nőkkel szembeni diszkrimináció

Más néven a nők **hátrányos megkülönböztetése**, azaz amikor a nőket pusztán a nemük miatt kedvezőtlenebb feltételekkel szembesítik, elbánásban részesítik, mondjuk, ha egy állás odaítéléséről van szó. Ez **származhat** egyrészt a nők **elnyomásából**, másrészt a **sztereotíp gondolkodásból**, abból, hogy a munkáltatók, döntéshozók a férfiak és nők *átlagát* jellemző nemi tulajdonságok alapján döntenek az egyedi esetekben, nem veszik figyelembe az egyéni különbségeket, melyek minden további nélkül alkalmasabbá tehetik a konkrét női jelöltet a férfinál.

Mi következik ebből? Az, hogy **a férfiak piaci előnyének alapvetően kétféle oka van: a diszkrimináció, és a nemi tulajdonságok**; valamint az utóbbiak miatt a férfiak – az átlagot tekintve – sok esetben valóban jobb munkaerők, hasznosabbak a szervezetnek. (Megint csak az átlagot tekintve, vagyis természetesen nem minden férfi jobb, és nem minden munkakörben.) A gyakran idézett számok tehát, például, hogy a nők kevesebbet keresnek, hogy kevés a női vezető, nem csak a diszkrimináció következményei.

5. A nemi különbségek tagadása

Újabban, legalábbis a világ modern felén, jellemző tendencia, hogy **a nők helyzetén úgy próbálnak javítani, hogy** nemcsak az elnyomás felszámolására törekszenek, hanem a nemi tulajdonságok különbözőségét is tagadják, **sok tekintetben egyformának láttatják a nemeket**.

Ez **egyfelől** kétségtelenül vigyáz a nők érzékenységére, hozzájárul méltóságuk, jogaik és lehetőségeik egyenlőségéhez, megelőzheti a diszkriminációt. **Másfelől** viszont csak tüneti kezelést jelent, és további problémákat okozhat. Ráadásul a tagadás nagyban képmutató is, hiszen különbségeink meglehetősen nyilvánvalóak, és többé-kevésbé mindenki tisztában is van velük. Ez a fajta hozzáállás tehát **korántsem nevezhető felvilágosultnak**.

A tagadás problémái alapvetően a nemi szerepek bizonytalanná válásából, megváltozásából fakadnak. Hozzá kell tenni azonban, hogy **ehhez a nők elnyomás alóli felszabadulása is hozzájárul**, és hogy az alábbi problémák felvállalása ennyiben mindenképpen jogos, megéri azt, hogy a nők egyenjogú, szabad életet élhessenek. A gond nem ez, hanem a problémáknak az a része, melyet a tagadás okoz.

Mik tehát ezek a problémák?

1) Bizonytalanság

Vagyis, hogy az ember kevésbé tudja, hogyan viselkedjen férfiként vagy nőként, mi a teendője, merre kormányozza az életét, illetve, hogy mire számíton, mit várjon el másoktól.

Igaz ez a **párkapcsolatok környékén**, ahol bizonytalanná válhat például, hogy ki kezdeményezzen, vagy, hogy kinek mennyire legyen fontos a karrier és a család; de **az élet egyéb területein** is kérdésessé válhatnak dolgok, mondjuk, hogy továbbra is kiemelt udvariassággal kell-e kezelni a nőket.

2) Kellemetlen feladatok, elvárások, feszültségek

Ha az ember természetes motivációi, képességei nem felelnek meg az új elvárásoknak, az új helyzetnek, az kellemetlen lehet; például, amikor a nőnek kell a férfiakra vadászniuk, hogy legyen párjuk, vagy ha huzamosan egy férfinak kell ellátnia egy csecsemőt. Az ilyesmi aztán a párkapcsolatokban is **feszültségeket okozhat**, de a nemi különbségek tagadása szélesebb körben ide vezethet, például ha különféle pozíciókba mesterségesen nőket ültetnek, kvótákat állítanak, és ez nem tetszik a férfiaknak.

3) Az együttműködés megbomlása

Először is, **az elnyomás felszámolása**, azzal, hogy a nőket nem szorítják be a hagyományos szerepekbe, nem rekesztik ki az oktatásból, engedik érvényesülni a tehetségüket, **kimondottan jól tehet** az együttműködés szempontjából, nemcsak a nőknek, de a társadalomnak is. **A nemi különbségek tagadása** ugyanakkor itt is súlyos **gondokat okozhat**, különösen a család tekintetében.

Mint az 'Érzelmek és érdekek' témában olvasható, a családalapítással a férfi már hagyományosan is valamivel többről mond le, mint a nő, akinek a céljai között a család központibb szerepet tölt be. **Ha a női szerep megváltozásával** a nők ambíciói elfordulnak a családi ügyektől, azzal a férfi még rosszabbul járhat, vagy a nőnek lehet kellemetlen, ha ennek ellenére mégis többet kell foglalkoznia a családdal – ez pedig nemcsak az összhangnak **nem használ**, hanem **a család funkcionalitásának, stabilitásának** sem. Hozzá kell tenni azonban, hogy **a férfi szerep oldódása sem használ neki**, ahogy egyre kevésbé elvárt, hogy egy férfi családot alapítson és kitartóan támogassa azt.

Ennek folytán aztán **gyerek is kevesebb születik**, és akik megszületnek azok is **rosszabb nevelést kapnak**. A következő generációban pedig már **ennek a hatásai is rontják** a családi élet, illetve a nevelés minőségét, de ártanak általában az emberek közötti viszonyoknak, és a társadalom működőképességének is.

Lásd az 'Ember, társadalom és család a modern világban' témában, hogy a nemi szerepek megváltozása, oldódása hogyan illeszkedik a társadalomban már egy ideje zajló hosszú távú változásokba; illetve lásd ugyanott a család helyzetét a modern világban.

Hozzá lehet tenni, hogy **legújabbán** már vannak jelei, **mintha valamelyest enyhülne a tagadás**, növekedne a hajlam a realitások elfogadására.

6. A nemi kérdés felvilágosult szemlélete és kezelése

6.1. A helyzet és a probléma

Ahogy már elhangzott:

- 1) **Férfiak és nők – az átlagot tekintve – különböznek. A jellemző különbségek alól azonban egyéni szinten vannak kivételek.**
- 2) **Vannak, akik – helytelenül – értékesebbnek tekintik férfiakat, mint a nőket. Továbbá nem ritka a nők hátrányos megkülönböztetése, elnyomása sem.**
- 3) **Az átlagot jellemző különbségeket újabban gyakran inkább letagadják.**

6.2. A megfelelő szemlélet

Fontos leszögezni: ha **a férfi** gyakorlatilag előnyben is van a társadalomban a nőhöz képest, ez **nem** jelenti, hogy **felsőbbrendű** volna:

Férfi és nő értéke egyenlő.

Már csak azért is, mert **számos értékes tulajdonság van, melyben a nő a jobb**, például az emberek iránti és szociális érzék, vagy a gyerekek világra hozása és nevelése. Jó volna, ha a társadalom kellő elismeréssel adózna ezen adottságoknak is, és a nők is kellő önbecsülést tudnának meríteni belőlük.

Lásd az 'Értékek' témában, hogy mi adja az ember értékét; 'A csoportok problémáinak kezelése' témában pedig, hogy az ember értékének ismerete fontos e problémák felvilágosult kezeléséhez. Lásd továbbá a 'Célok' témában, hogy egy család fenntartása és a gyerekek felnevelése van akkora tett, mint a legtöbb dolog, amit ma sikernek tartanak.

Mint elhangzott, a férfi előnyösebb, a nő hátrányosabb helyzetének két oka van: 1) A nemi tulajdonságok; 2) A nők elnyomása. Ezzel kapcsolatban **mindkét nemnek el kell fogadnia valamit:**

A férfiaknak azt, hogy a nőket nem szabad elnyomni.

Ugyanis, mint fentebb leírtam, **az elnyomás** mind egyéni, mind társadalmi szinten **rossz**.

Azt is említettem, hogy az elnyomást segít fenntartani, hogy sok helyen hagyományszámra megy, illetve hogy tömegesen művelik. Tudvalevő, hogy a szokások, közöttük a rosszak is,

gyakran igen nehezen halnak ki. Ezen jelen esetben is **segíthet, ha hajlandóak vagyunk nyitottabbá válni**, gondolkozni, meglátani, hogy ami régóta úgy van, az ettől még nem feltétlenül jó, **illetve ha** vagyunk olyan önállóak, hogy **nem megyünk vakon a tömeg után**. Az elnyomás haszonélvezőit persze nem feltétlenül hatja meg mindez egykönnyen.

A nőknek azt, hogy a helyzetet részben a természet okozza.

Előnytelen társadalmi helyzetük sok nőt bánt és felháborít, és ez érthető is. Látni kell azonban, hogy ez csak részben köszönhető az emberi elnyomásnak – a helyzetet részben a természetes különbségek okozzák, ami **ugyancsak igazságtalan, de senki nem tehet róla**. Nem túl vigasztaló, mégis érdemes talán hozzátenni, hogy a természet igazságtalansága nemcsak nemi alapon éri el az embert, hiszen nemen belül is vannak jobb és rosszabb képességekkel születettek. Lásd az ‘Egyenlőtlenség’ témában a természettől fakadó egyenlőtlenséget.

6.3. A nemi kérdés felvilágosult kezelése

A megfelelő szemléletre alapozva mi tehát a teendő?

Férfiak és nők méltóságának, jogainak és lehetőségeinek egyenlőségét biztosítani kell.

Ahogy azt is, hogy mindenkit egyéni képességei alapján ítéljenek meg.

Ugyanakkor a tényeket nem kell ferdíteni, el kell fogadni egymást és önmagunkat olyanoknak, amilyenek vagyunk.

Egyúttal mindannyiunk hasznára ki kell aknázni képességeink különbözőségét.

Magyarán a különbségek illetve ezek jelentőségének tagadása és eltulzása között meg kell találni **a realitás egyensúlyát**. Remélhetőleg az itt leírtak is hozzájárulnak majd ehhez.

Mellesleg, amennyire látom, **az itt felvázolt hozzáállás a legtöbb nőt nem is zavarja** – leginkább azért mert, tisztán és alaposan átgondolva a helyzetet és a megfogalmazott javaslatokat, **nincs is bennük semmi zavaró**.

Az elhangzott javaslatok ráadásul nem is csak a férfiakra és nőkre **vonatkoztathatók**, hanem **a nemiséghez kapcsolódó másféle csoportokra**, például a különféle szexuális orientációjú emberekre is, akikről e fejezet további témái szólnak.

Lásd végül ‘A csoportok problémáinak kezelése’ témában, hogy a nemhez kötődő különbségek mellett **a különféle egyéb csoportok** különbségeivel **kapcsolatban is hasonlóan volna jó eljárni**; például, amikor azt mondjuk, hogy a franciák ilyenek, a magyarok olyanok, a cigányok meg amolyanok. **Szintén** hasonló hozzáállás javasolható **az**

egyéni különbségek terén, így, ha valaki kevésbé értelmes, mint mások. (Ezúttal anélkül, hogy csoportokat hasonlítanánk össze.) Lásd az 'Egyenlőtlenség' témát.